

Klimat-och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

Yttrande över Promemoria KN2026/00002 "Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet"

Förord

Svensk skogsnäring spelar en avgörande roll för Sveriges ekonomi, klimatmål och samhällsutveckling. Skogen täcker närmare 70 procent av landets yta och utgör grunden för en av våra mest betydelsefulla basindustrier. Genom export av sågade trävaror, massa, papper och förpackningsmaterial bidrar skogsnäringen med cirka 10 procent av Sveriges totala varuexport och genererar årligen exportintäkter på omkring 185 miljarder kronor.

Samtidigt fungerar skogen som en viktig kolsänka och möjliggör substitution av fossila material, vilket gör sektorn central i arbetet med att nå Sveriges och EU:s klimatmål. Skogsnäringen skapar också direkt och indirekt över 140 000 arbetstillfällen, särskilt i landsbygdsområden där den ofta är avgörande för lokal tillväxt och välfärd. De skatteintäkter som genereras från verksamheten bidrar i hög grad till att finansiera den gemensamma välfärden.

Skogsnäringens betydelse är särskilt påtaglig i norra Sverige, där näringen genererar ett årligt värdeskapande på cirka 52 miljarder kronor och står för en nettoexport på omkring 27 miljarder kronor. Dessutom bidrar skogsnäringen i de fyra nordligaste länen med kommunala och regionala skatteintäkter samt sociala avgifter motsvarande över 4,4 miljarder kronor, vilket motsvarar kostnaderna för grundskola och förskola i länens största kommuner. Utöver de ekonomiska bidragen skapar skogen och dess produkter en årlig klimatnytta motsvarande Sveriges samlade territoriella utsläpp, genom både kolinlagring och substitutionseffekter.

Utöver detta är svensk skogsindustri en drivande kraft inom forskning, innovation och utveckling av nya hållbara produkter som ersätter fossilbaserade alternativ. Neringen är därmed en central aktör i övergången till en biobaserad cirkulär ekonomi, som kombinerar tillväxt med minskad miljöpåverkan.

Mot denna bakgrund vill vi betona vikten av att politiska beslut och regelverk utformas på ett sätt som stödjer skogsnäringens fortsatta möjligheter att bidra till Sveriges exportframgångar, klimatnytta, sysselsättning och regionala utveckling.

SCA Skog ABs yttrande

Inledande kommentarer

Skogsbruk är en pågående markanvändning som omfattas av äganderättsskyddet i regeringsformen. En skogsbruksåtgärd är oftast en förväntad del av ett pågående skogsbruk. Utgångspunkten är därför att de flesta skogsbruksåtgärder är både tillåtna och önskvärda. Detta har också varit premissen vid utformningen av skogslagstiftningen och dess två jämställda mål för miljö och produktion, där den svenska välfungerande modellen har varit grundad på ett berättigat förtroende för skogsägarnas vilja och förmåga att upprätthålla denna balans. De skogspolitiska målen, som förvalts enligt principen om frihet under ansvar, kompletterar varandra och ska inte på något sätt ses som motsatser, varken då eller nu. Aktivt och ansvarsfullt brukad skog är tvärtom en ständigt förnybar resurs och en avgörande faktor för vår förmåga att nå klimatmålen.

De senaste årens rättstillämpning, där skogsbruket i princip kommit att behandlas som en miljöfarlig och tillståndspliktig verksamhet, är varken rättvis, skälig eller hållbar. Förändringen innebär att myndigheterna kan tillämpa miljölagstiftningen på ett oförutsägbart sätt, och så att stora arealer undantas från skogsbruk utan att ersätta markägaren. Det urholkar äganderätten och försämrar tillgången på råvara samt skapar stor osäkerhet och misstro. Sammantaget leder detta till lägre sysselsättning, mindre skatteintäkter och avsevärt minskade incitament till hållbara förvaltningsåtgärder och investeringar.

För att skogsbruket ska kunna fortsätta att leva upp till de dubbla målen även framgent är det ytterst angeläget att den förlorade balansen återskapas och att detta sker med ett långsiktigt perspektiv. Att i detta sammanhang mota urholkningen av den i regeringsformen skyddade äganderätten är en fundamental del i denna förändring.

Mot denna bakgrund lämnar vi följande yttrande till rubricerade promemoria.

SCA Skog tillstyrker promemorians samlade ansats men vill ändå lämna nedanstående kommentarer.

4 Begränsningar till följd av artskyddet ska ersättas

Att rådighetsinskränkningar till följd av artskydd ersätts på motsvarande sätt som beslut om områdesskydd och därmed regleras i Miljöbalken är en bra utgångspunkt.

Inskränkningar i ägande- och brukanderätt till skydd för allmänna intressen förutsätter som regel att den ägaren kompenseras. Konsekvenserna av inskränkningar på grund av artskydd är för den enskilde ägaren desamma som vid beslut om skyddade områden, nämligen att marken inte längre kan brukas i enlighet med ägarens egna intentioner och inom ramen för sin pågående markanvändning.

Med det som utgångspunkt är det både rimligt och önskvärt att rätten till ersättning vid denna typ av inskränkning bygger på samma ersättningsprincip som vid annat områdesskydd.

4.4 Överenskommelser i godo om ersättning

SCA Skog delar synen att det är lämpligt att Skogsstyrelsen i första hand söker frivilliga lösningar i godo. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att också nyttogöra sig de möjligheter som staten har att ersätta markägare som drabbas av omfattande inskränkningar med mark istället för monetär ersättning. Utöver att detta i de flesta fall kommer att uppfattas som en mindre inskränkning i ägandet, så möjliggör ersättningsmark bättre förutsättningar att upprätthålla det enskilda skogsbrukandet i Sverige.